

Hur slår man undan grunden för SD?

Vad uttrycker egentligen Sverigedemokraternas frammarsch för politiskt fenomen? Svaret är nyckeln till frågan: Hur besejrar man det?

Vi har avvisat karaktäristiken fascistisk när det gäller Sverigedemokraterna. Att partiet har ett brunt förflutet betyder inte att det är ett fascistiskt parti idag, lika lite som Kristdemokraternas rötter i pingströrelsen betyder att KD:s kongresser är rörelsen samlad till väckelsemöte. Och detta även om det knappast torde råda någon större tvekan om att SD säkerligen har en och annan förstucken fascist eller medlem med bruna åsikter i partiets led. Men det är knappast de som utformar partiets politik idag. (Se [Anders Hagström: Är SD fascistiskt?](#))

Men en variant av högerextremism i vid bemärkelse? Det går nog säkert att etikettera partiet som sådant om man hårdtrar begreppet. Men egentligen är det rätt poänglöst även om det tveklöst är ett parti präglad av främlingsfientlighet, i synnerhet islamofobi. Själva föredrar vi att karaktärisera partiet som ett nationalistiskt populistparti (eftersom Dansk Folkeparti uppenbarligen är deras nuvarande förebild) som förmått appellera till frustrerade mittenväljare som inte är så nämnvärt intresserade av detaljerna i SD:s program och ideologi som att partiet appellerar till deras känsla av att något gått snett i samhället.

En rad studier av SD:s väljare visar nämligen tydligt att det inte är 340 000 rasister eller fascister som röstat på SD:

”När man studerar opinionen bland Sverigedemokraternas sympatisörer är det mest slående att de är som folk är mest. När de i en undersökning ombeds peka ut de politiska sakfrågor de tycker är allra viktigast ser ‘fem i topp’ ut ungefär som för andra väljare: barn och äldreomsorg, ekonomi, hälso- och sjukvård, jobben och tryggheten.

Naturligtvis är det invandningsfrågor med på denna grupps karta på ett annat sätt än för andra väljare. Att 79 procent av Sverigedemokraternas sympatisörer pekar ut invandringen som en viktig fråga är talande – det är tveklöst invandringsmotståndet som för dem samman. Samtidigt är det värt att notera att bland alliansens väljare tycker 59 procent att invandring är en viktig fråga – och bland oppositionens 57 procent. Det finns en skillnad i intresse för invandringen, men fixeringen vid invandringen ska inte överdrivas.”

Citatet är hämtat från ”Folkhemspopulismen. Berättelsen om Sverigedemokraternas väljare” som publicerades av Timbro tidigare i år. Den som säger detta är Markus Uvell. Uvell är chef för kommunikation och opinionsanalys inom Svenskt Näringsliv, kort sagt en av ”kapitalets lakejer” men det stör inte nämnvärt hans studie av vilka Sverigedemokraternas väljare är. Han är nämligen lika intresserad som vi att förstå vad stödet till Sverigedemokraterna egentligen handlar om.

Och han gör en mycket viktig observation:

”Om detta [dvs Sverigedemokraterna] verkligen *vore* ett parti som uteslutande lockade rasistiska extremister skulle deras potential sannolikt vara mycket liten. Det finns inte särskilt många sådana personer i Sverige. Men eftersom de lockar väljare som i allt väsentligt är som folk är mest – men förvisso mer kritiska till invandringen än andra – finns en betydande potential.

Risken är påtaglig att de missnöjda mittenväljarna som söker sig till Sverigedemokraterna i protest mot det etablerade Sveriges ointresse för deras tillvaro successivt radikaliserar och blir allt mer invandringsfientliga. Det skulle kunna resultera i att stödet även för de mer extrema delarna av Sverigedemokraternas budskap på sikt växer. Det allmänt populistiska missnöjet blir så att säga inkörsporten till ett allt mer extremt budskap.”

Vad göra?

Utvall ger faktiskt en viktig del av svaret på den frågan när han beskriver ett av de resultat som de

som analysföretaget United Minds fick när de genomförde en serie så kallade fokusgrupper med SD-sympatisörer våren 2009. Fokusgrupper är en slags kvalitativ undersökningsform (som ofta kompletteras med andra typer av undersökningar) och består av ett slumpmässigt urval av människor som har en sak gemensamt – i det här fallet att de tänkt rösta på Sverigedemokraterna – som inbjuds till en strukturerad diskussion om ett bestämt ämne i syfte att fördjupa förståelsen av hur deltagarna i gruppen resonerar och varför:

”Påfallande många av deltagarna har levt större delen av sina liv i miljöer som de upplever successivt har förfallit genom åren. Den lokala försörjningsbasen har slagits sönder när traditionella industrier slagits utan att ersättas av nya livskraftiga företag, arbetslösheten har stigit och med den de sociala problemen. Brottsligheten har ökat, den offentliga servicen har försämrats, det lokala välståndet har successivt krympt.”

Tyvärr skulle det ta alltför stor plats att ingående redogöra för vad United Minds fokusgrupper visar om Sverigedemokraternas väljare, men trots det är det inte svårt att utifrån ovanstående dra slutsatsen att ”SD-vaccinets” första steg heter tillkomsten av livskraftiga företag och annan sysselsättning som skapar jobb och ger dessa orter nytt hopp inför framtiden. Med detta som utgångspunkt kan man få igång en positiv spiral av ekonomisk, social och kulturell utveckling som slår undan grunden för SD.

Men varför görs inte det? Svaret är ganska enkelt: Därför att ”det privata näringslivet” inte är intresserat, åtminstone om det inte är förenat med väldigt förmånliga etableringsvillkor och utsikter till god lönsamhet, och därför att staten i stort abdikerat ansvaret för att föra en målmedveten regionalpolitik som syftar till att hela landet skall leva och utvecklas. I det vakuum som blir följden leder den negativa spiral som uppstår till att SD och liknande strömningar kan slå rot.

Att SD knappast har en politik som kommer att lösa dessa problem är en annan femma – och det kommer vara viktigt att inte bara visa att SD är en återvändsgränd utan också som vi skrev i den tidigare nämnda artikeln, ”kunna erbjuda ett tydligt, trovärdigt och kraftfullt alternativ till Sverigedemokraternas illusoriska svar på den känsla av att bli trängd, överkörd och lämnad därhän som så uppenbart utgör resonansbotten för partiets attraktionskraft”. En utmaning för arbetarrörelsen och i synnerhet dess socialistiska flygel.

Utesluta SD-are ur facket?

Utifrån detta är det också lätt att se att ”tiga ihjäl och isolera” av SD är fullständigt meningslöst, ja till och med kan stärka SD eftersom dess demagogi kommer att stå oemotsagd. De nuvarande försöken att igonera dem har inte hindrat dem från att ta sig in i riksdagen och kommer knappast att hindra dem att nå ut till det som är deras nuvarande och framtida väljare. Tvärtom är det nödvändigt att ta debatten med SD, nagelfara deras idéer och förslag, och visa alla inklusive SD:s egna väljare hur lite SD verkligen har att erbjuda.

Åtgärder som att utesluta SD-are ur facket är därför fullständigt missriktade. Det är en åtgärd som haft trovärdighet om SD och dess väljare varit öppet fientliga till fackföreningsrörelsen, men knappas klokt i en situation där SD:s väljare ofta är medlemmar eller, om man ser till de unga, är blivande medlemmar i facket: ”Inom LO finns det i dag vissa avdelningar och klubbar där uppemot 20 procent av de fackligt förtroendevalda röstar på Sverigedemokraterna. ... Ute på de praktiska gymnasierna i södra Sverige är Sverigedemokraternas ungdomsförbund (SDU) den vanligast förekommande ungdomsorganisationen. Ofta den enda som finns representerad.” (*Dagens Arena*. ”Facket och Sverigedemokraterna”: <http://dagensarena.se/reportage/facket-och-sverigedemokraterna/>).

Tvärtom kan facket fungera som en motvikt till SD – förutsatt, återigen, att det tar upp de frågor som får arbetare att stödja SD och ger ett klart, tydligt och kraftfullt svar på dem utifrån arbetarrörelsens värderingar; kort sagt sopar undan marken under fötterna på SD. (Sedan är det en annan fråga om den fackliga byråkratin är förmögen till något sådant, men det förändrar inget i sak. Tvärtom att utesluta SD-are för att facket inte klarar av att ta fajten vore att spela rakt i händerna på SD.)

PS. Halva "Folkhemspopulismen. Berättelsen om Sverigedemokraternas väljare" består av en studie av Dansk Folkeparti och den framtid som kan bli Sveriges skriven den danske journalisten och författare Erik Meier Carlsen, verksam vid den socialdemokratiska A-pressen. Kort sagt är det en mycket läsvärd bok.

Mera om SD på marxistarkivet:

Martin Fahlgren: [Sverigedemokraterna och fascismen](#)

Mats Parner: [De nygamla välfärdsnationalisterna](#)

Benny Åsman: [Är Sverigedemokraterna fascister?](#)